

Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaştığı Güçlükler ve Çözüm Önerileri

The Difficulties Encountered By Primary School Teachers In Literacy Education And Solution Suggestions

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretimi sırasında karşılaştığı güçlükleri belirlemek ve çözüm önerileri geliştirmektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışma yöntemi tercih edilmiştir. Bu yöntemin tercih edilmesinde bilinen bir konunun daha derinlemesine incelenmesine imkân vermesi etkili olmuştur. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla toplanmış ve veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre; okuma yazma öğretiminde karşılaşılan sorunları öğrenci, veli, öğrenme ortamı, öğrenme materyali ve diğer başlıklarında incelemek mümkündür. Veli kaynaklı sorunlarda; velinin ilgisiz ve eğitimsiz olması, öğrenci kaynaklı sorunlarda; öğrenci motivasyonunun düşük ve hazır bulunmuşluğunun yetersiz olması önemli sorunlar olarak görülmektedir. Ayrıca ders kitaplarının yetersizliği, sınıfların kalabalık olması ve farklı sağlık sorunları bulunan öğrencilerin bir arada olması da dikkat çeken diğer önemli sorunlardandır.

Sınıf öğretmenleri okuma yazma öğretiminin daha sağlıklı yürütülmesi için; öğrencilerin okula başlama yaşının yükseltilmesini, okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesini, velilerin bilinçlendirilmesini, sınıflardaki öğrenci sayılarının azaltılmasını ve öğrenme zorluğu çeken öğrenciler için ders saatleri dışında çalışma yapılabilmesini öneri olarak sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmeni, Okuma Yazma, Okul Öncesi Eğitim

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the difficulties encountered by primary school teachers during literacy education and to find some solutions to them. Case study method, one of the qualitative research methods, has been preferred in the research. This method has been preferred because it allows a more in-depth examination of a known subject. The data have been collected through semi-structured interview forms and analyzed by using descriptive analysis method.

According to the results of the research; it is possible to analyze the problems encountered in literacy education under the titles of student, parent, learning environment, learning material and other. Parents' lack of interest and being uneducated as parent-related problems and students' low motivation and inadequate readiness as student-related problems have been found as important problems. In addition, inadequate textbooks, overcrowded classrooms, and the coexistence of students with different health problems are other important problems.

Primary school teachers suggest raising the age limit of the students who start school, making pre-school education compulsory, raising awareness of parents, reducing the number of students in classrooms, and providing out-of-class time for students with learning difficulties in order to carry out literacy education in a healthier way.

Keywords: Primary School Teacher, Literacy, Preschool Education

GİRİŞ

Eğitim, bireylerin bilgi, beceri, değerler ve yetenekler kazanmalarını sağlayan bir süreçtir. Bu süreç, genellikle öğretmenler, eğitim materyalleri, çeşitli öğrenme ortamları ve yöntemler kullanılarak gerçekleştirilir. Eğitim, genellikle okullarda, üniversitelerde, öğrenci-öğretmen etkileşimi içeren resmi kurumlar aracılığıyla ya da hayat boyu süren bir süreç olarak gerçekleşebilir.

Eğitim, bireylerin bilişsel, duygusal, sosyal ve fiziksel gelişimini destekler. Temel hedefi, bireyleri bilgi sahibi yapmak, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmek, değerlerini şekillendirmek ve topluma katkıda bulunabilecekleri becerileri kazandırmaktır.

Eğitim, bireylerin bilgi ve beceri kazanmalarının yanı sıra, sosyal beceriler geliştirmelerine, özgüvenlerini artırmalarına, etik değerleri benimsemelerine ve topluma katkıda bulunabilecekleri bir potansiyel elde etmelerine yardımcı olur.

Eğitim-öğretim sürecinin en önemli aşaması okuma ve yazma eğitimidir. Baştuğ ve Demirtaş'a (2018) göre birey çok sayıda bilgiyi okumak, onu yazmak ve kullanmak durumundadır. Okuma ve yazma bireyin hem okulda hem de

Melek Şahin Civelekoğlu ¹
Ercen Ergül ²
Üzeyir Koçyiğit ³
Engin Öztürk ⁴

How to Cite This Article

Civelekoğlu, M. Ş., Ergül, E., Koçyiğit, Ü. & Öztürk, E. (2024). "Sınıf Öğretmenlerinin Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaştığı Güçlükler ve Çözüm Önerileri", *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 10(3):349-355. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11391164>

Arrival: 16 January 2024

Published: 29 May 2024

International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

This journal is an open access, peer-reviewed international journal.

¹ Öğretmen, Meb, Samsun, Türkiye.

² Öğretmen, Meb, Samsun, Türkiye.

³ Öğretmen, Meb, Samsun, Türkiye.

⁴ Öğretmen, Meb, Samsun, Türkiye.

okul dışında en çok kullandığı beceridir. Ayrıca kişinin eğitim-öğretim hayatı boyunca yaşayacağı öğrenmelerinin temeli olması nedeniyle okuma yazma öğrenimi çok önemlidir.

İlk okuma yazma öğretiminin genel amacı çocuğa yaşamı boyunca kullanacağı okuma ve yazmanın temel becerilerini kazandırmaktır (Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 2005). Kapkın-Yener'e (2008) göre ise okuma yazma sonucunda bireylerin yaşam boyu kullanacağı anlama, sıralama, sorgulama, ilişki kurma, tahmin etme gibi bilişsel becerileri gelişmektedir.

Okuma ve yazma becerilerini geliştirmek için birçok farklı öğretim ve öğrenme yöntemi kullanılmaktadır. Bu yöntemler, bireylerin farklı öğrenme stillerini ve ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Okuma yazma yöntemiyle ilgili kullanılan bazı yöntemler şunlardır:

Fonolojik Yöntem: Bu yöntemde, seslerin harflerle ilişkilendirilmesi ve kelime seslerinin tanımlanması üzerine odaklanılır. Bireyler, harf-ses eşleştirmeleri ve kelime okuma pratiği yaparak fonolojik farkındalıklarını artırabilirler.

Bütünsel Yöntem: Bu yöntemde, bireylere bütün kelimelerin bir bütün olarak öğretilmesine odaklanılır. Kelimelerin anlamını ve bağlamını kavramak için bu yöntemde bütünsel bir yaklaşım benimsenmelidir.

Analitik Yöntem: Analitik yaklaşımda, bireylere kelimenin parçaları olan harf ve hecelerin tanıtılması ve ardından bu parçaların birleştirilerek kelime oluşturulması öğretilir. Genel olarak tercih edilen yöntemlerden biridir.

Duyusal ve İşitsel Yöntem: Bu yöntemde, öğrenenlerin kelime ve harf seslerini duyma ile tekrar etme becerilerini geliştirmelerine önem verilir. Bu, işitsel ve duyuşal hafızayı kullanarak öğrenmeyi destekler.

Fonemik Yöntem: Bu yöntem, öğrenenlere sesleri tanıma ve ayırt etme becerilerini geliştirmeye odaklanır. Bu yöntem, bireylerin kelimeleri oluşturan ses birimlerini anlamalarına yardımcı olur.

Görsel Yöntem: Bu yöntemde, bireylerin görsel hafızalarını kullanarak kelimeleri ve harfleri tanımları ve hatırlamaları esastır. Resimler, renkler ve grafikler bu yöntemde sıkça kullanılır.

İnteraktif ve Katılımcı Yöntemler: Öğrencilerin aktif katılımını teşvik etmek için etkileşimli birçok yöntemin bir arada kullanılması esastır. Grup çalışmaları, tartışmalar ve oyunlar gibi etkileşimli yöntemler, öğrenmeyi destekler.

Bağlam İçinde Öğrenme: Kelimelerin ve cümlelerin gerçek hayat bağlamında kullanıldığı durumlar öğrenmeyi kolaylaştırabilir. Gerçek hayat örneklerine dayalı okuma materyalleri kullanmak bu yöntemi destekleyebilir.

Teknoloji Destekli Yöntemler: Bilgisayar tabanlı eğitim yazılımları, interaktif uygulamalar ve diğer teknoloji araçları, öğrencilere okuma ve yazma becerilerini geliştirmede yardımcı olabilir.

Her birey farklı öğrenme tarzlarına sahip olduğu için, öğretmenler ve eğitim uzmanları birden fazla yöntemi birleştirerek kullanırlar. Bu, öğrenenlere farklı perspektiflerden yaklaşma ve ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilme olanağı tanır. Tam anlamıyla her durumda herkes için en doğru yöntem diye bir şeyden bahsetmek mümkün değildir. Kişiyeye göre okuma yazma yönteminin kullanılması en doğru olanıdır. Ancak kalabalık sınıflarda bunun olabilmesi pek olası değildir.

Okuma ve Yazma Eğitiminin Amaçları

Okuma ve yazma öğretimi birinci sınıfta başlayan kritik bir süreçtir ve öğrencinin bütün eğitim hayatını temelden etkileyen önemli bir konudur. Akyol (2006) ise İlkokuma yazma öğretiminin temel amaçlarını şu şekilde sıralamaktadır:

1. Türkçe'yi doğru ve etkili kullanmamızı sağlayan okuma, yazma, konuşma, dinleme, görsel okuma ve görsel sunu gibi temel becerileri kazandırarak, Türk dilini sevdirmek.
2. Noktalama işaretleri ve kullandıkları yerleri kavratmak.
3. Öğrencilerin sözlü anlatımını geliştirerek, yazılı anlatıma hazırlamak.
4. Büyük ve küçük temel bitişik eğik harflerin yazılış şekillerini ve yönlerini kavratarak, yazı becerilerini geliştirmek.
5. Seslerin doğru çıkarılışını; harf, hece, kelime, cümle ve metinlerin doğru okunuşunu öğretmek, çabuk ve anlamlı okumayı geliştirmek.
6. Okuma yazma zevk ve alışkanlığını kazandırmak.
7. Kelime hazinesini geliştirmek.
8. Bildiği ve öğrendiği kelimeleri de kullanarak, düzeyine uygun bir hikaye, metin veya masalı anlama ve anlatma becerilerini kazandırmak.

9. Okuma ve yazmayla ilgili araç-gereçleri doğru ve ekonomik bir şekilde kullanma becerilerini kazandırmak.

10. Görseller üzerinde konuşarak anlatım ve gözlem becerilerini kazandırmak ve geliştirmek.

Bu amaçlar, öğrencilerin dil becerilerini güçlendirmek, bilgiye ulaşma yeteneklerini artırmak ve düşünsel gelişimlerine katkıda bulunmak adına önemli bir temel oluşturmaktadır. Bu hedefler, Milli Eğitim Bakanlığının belirlediği müfredat ve programlar doğrultusunda okuma yazma eğitimi şekillendirilmesinde rehberlik eder.

Eğitimde başarılı olmuş birçok ülke okuma yazma öğretimi konusunda farklı yöntemler kullanmaktadır. Ülkelerde genel olarak okuma ve yazma eğitimi, devlet yönetimindeki eğitim sistemleri tarafından belirlenen standartlar ve müfredatlar çerçevesinde yürütülmektedir. Bazı gelişmiş ülkelerdeki okuma yazma öğretiminde belirlenen kıstaslar şu şekildedir:

Finlandiya: Finlandiya, dünya genelinde eğitim başarısıyla ön plana çıkar. Finlandiya'da okuma yazma eğitimi, öğrencilerin oyun ve etkileşimle öğrenmelerini teşvik eden bir yaklaşıma sahiptir. Erken yaşlarda başlayan eğitim, öğrencilere problem çözme ve eleştirel düşünme becerilerini kazandırmayı amaç edinir(Duran ve Taştekin,2020).

Japonya: Japonya'da okuma yazma eğitimi, öğrencilere erken yaşlarda temel becerileri kazandırmayı esas alır. Eğitim sürecinde, öğrencilere yazma becerisi kazandırmanın yanı sıra kaligrafi de öğretilir ve bu yönüyle diğer ülkelerden ayrılır. Japon eğitim sisteminde disiplin ve sorumluluk anlayışı çok önemlidir(Kıral, 2009)

Amerika Birleşik Devletleri: Amerika Birleşik Devletlerinde okuma ve yazma eğitimi, eyalet düzeyinde belirlenen standartlar ve federal hükümet tarafından desteklenen politikalar doğrultusunda verilir. ABD'de okuma yazma eğitiminde bireysel farklılıklara ve öğrenci çeşitliliğine özel bir vurgu yapılır. Çeşitli öğretim materyalleri ve yöntemleri kullanılır. Bireysel farklılıklar ABD'de eğitimin her alanında önemli görüldüğü gibi okuma ve yazma eğitiminde de önemli görülmektedir(Bay,2014).

Singapur: Singapur, öğrencilerin matematik ve bilim alanlarında dünya genelinde başarı elde etmiş ülkelerden biridir. Singapur'da okuma ve yazma eğitimi, erken yaşlarda başlar ve öğrencilere anlama, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirme fırsatı sunar.

Dünya genelinde okuma yazma eğitimi, ülkelerin kültürel, ekonomik ve eğitim sistemlerine göre çeşitlenmektedir. Başarılı sistemler genellikle erken yaşta başlayan ve öğrencilere çok yönlü beceriler kazandırmayı hedefleyen bir eğitim modeli benimsemektedir.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Bu araştırma ilk okuma ve yazma öğretimi sırasında sınıf öğretmenlerinin yaşadığı problemleri belirleyerek sorunların çözümüne yönelik sınıf öğretmenlerinden öneri almaktır. Konuyla ilgili Gündüz ve Çalışkan (2013, s. 396), Şahin, İnci, Turan, Apak (2006, s. 126), Aktürk ve Mentiş Taş (2011, s. 34), Başar (2013, s. 240) Yıldırım (2008, s. 105)'in çalışmaları incelenmiş olup sorunların genel olarak öğrenci, öğrenme ortamı ve materyali, aile ile diğer nedenlerden kaynaklandığı tespit edildiğinden katılımcı öğretmenlere şu sorular yöneltilmiştir:

1-Okuma ve yazma öğretiminde karşılaştığımız sorunlar nelerdir?

a.Öğrenci kaynaklı sorunları yazınız

b.Veli kaynaklı sorunları yazınız

c.Öğrenme ortamı ve öğrenme materyali kaynaklı sorunları yazınız

d.Diğer sorunları yazınız (Varsa)

2- Okuma yazma öğretiminde karşılaştığımız sorunların çözülmesi için önerileriniz nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımı içerisinde yer alan durum çalışmasına göre desenlenmiştir. (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 311)'e göre durum çalışması, "nasıl ve niçin sorularını temel alarak araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı derinliğine incelemesine olanak veren araştırma yöntemidir".

Evren ve Örneklem

Bu çalışmada örneklem, ölçüt örneklem seçme yöntemine göre belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme seçme yöntemi, bir durumun, araştırmacının derinlemesine inceleme için belirli örnek olay türleri belirlemek istediğinde kullanılır

(Neuman, 2007). Bu yöntem kullanılarak Samsun ilinin Terme ve İlkadım ilçelerinde görev yapan 21 öğretmen seçilmiştir. Öğretmenlere ilişkin demografik bilgiler tablo 1’de gösterilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin bilgileri öğretmenlerin isteği üzerine verilmemiş olup Ö1, Ö2 şeklinde kodlanarak çalışmada ifade edilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcı Özellikleri	Frekans	Yüzde
Cinsiyet		
Erkek	9	42,8
Kadın	12	57,2
Mesleki Kıdem		
0-10 Yıl	4	19
11-20 Yıl	11	52,4
21 Yıl ve Üzeri	6	28,6
Öğrenim Durumu		
Lisans	19	90,5
Yüksek Lisans	2	9,5

Tablo 1 incelendiğinde; öğretmenlerin %90,5’inin lisans mezunu olduğu dikkat çekmektedir. Cinsiyet bakımından katılımcıların %57,2’sinin kadın olduğu görülmektedir. Katılımcı öğretmenlerin %52,4’ünün 11-20 yıl arasında kıdeme sahip olduğu, %28,3’ünün ise 21 yıl ve üzerinde kıdeme sahip olduğu görülmektedir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla elde edilmiştir. Görüşme formunun hazırlanması sırasında alanında uzman iki eğitimcinin görüşlerine başvurulmuştur. Görüşme formlarını uygulanması sırasında katılımcıların görüşleri doğrultusunda düzenlemeler yapılmıştır.

Görüşmeler yüz yüze yapılmış olup her bir görüşme 20-25 dakika sürmüştür. Katılımcı öğretmenlerin izinleri de alınarak görüşmelerde ses kaydı alınmış ve görüşme sonrasında kayıtlar Microsoft Word programı aracılığıyla yazıya geçirilmiştir.

Görüşmeler sonrasında elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Betimsel analiz yapılırken, elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 224). Elde edilen verileri desteklemek amacıyla katılımcı öğretmenlerden bazılarının görüşleri aynen paylaşılmıştır.

BULGULAR

1-Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Güçlüklere İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öğretimi sırasında karşılaştığı güçlüklere ilişkin bulgular öğrenci kaynaklı, veli kaynaklı, öğrenme ortamı ve öğrenme materyali kaynaklı ve diğer başlıkları altında paylaşılmıştır.

Öğrenci Kaynaklı Güçlükler

Sınıf öğretmenlerinin okuma yazma eğitiminde karşılaşılan güçlüklere en fazla öğrenci kaynaklı güçlüklerin üzerinde durdukları görülmüştür. Bazı katılımcılar birden fazla sorundan bahsetmiştir. Öğrenci kaynaklı güçlükleri aşağıdaki gibi ifade edebiliriz:

1-Öğrencinin hazır bulunuşluluğunun yetersiz olması. (6 Katılımcı)

2-Öğrencinin okul öncesi eğitim almaması. (7 Katılımcı)

3-Öğrencinin okuma yazma öğrenmeye motivasyonunun düşük olması. (4 Katılımcı)

4-Öğrencinin sorumluluk bilincinde olmaması. (3 Katılımcı)

Sınıf öğretmenlerinden bir kısmının öğrenci kaynaklı güçlüklere verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

“Öğrenciler birinci sınıfa başlamak için çok küçükler. Henüz parmakları kalem tutmaya, bir çizgi çizmeye uygun değil. Bu durumda okula başlayan çocukların okuma özellikle de yazmayı öğrenmesi çok güç oluyor”(Ö2).

“Özellikle kırsaldan gelen çocuklarda bu durum çok yaşıyor. Okul öncesi eğitimi hiç almamış çocukların okuma yazma öğrenmesi çok zor. Hem okula uyum sağlaması, yaşlılarıyla arkadaşlık kurması hem de yazma ve okuma öğrenmesi çok geriden geliyor genelde”(Ö8).

“Çocukların okuma yazma öğrenme konusunda motivasyonları çok düşük. Çok zor geliyor onlara kalem tutmak bir harfi yazmaya çalışmak veya okumak. Ailede her istediği bir şekilde olmuş çocukları buna zorlamak da kolay olmuyor”(Ö4).

Veli Kaynaklı Güçlükler

Çalışmamıza katılan öğretmenler veli kaynaklı birçok sorunu belirtmişlerdir. Bunları şu şekilde ifade edebiliriz:

1-Velinin eğitimsiz oluşu(3 Katılımcı)

2-Velinin ilgisizliği (5 Katılımcı)

3-Bilgisiz velilerin neden olduğu yanlış öğrenmeler.(3 Katılımcı)

Sınıf öğretmenlerinin velilerle ilgili sorunlara sık değinmişlerdir. Bazı öğretmenlerin birden fazla soruna değindikleri görülmüştür. Bu sorunlara değinen bazı sınıf öğretmenlerinin görüşleri şu şekildedir:

“Veliler genel olarak ilgisiz, alakasız. Çocuğun ödevleriyle ilgilenmiyorlar. Bu da öğrencinin okulda öğrendiklerini tekrar edememesi nedeniyle zamanında öğrenemiyor”(Ö14).

“Velilerin eğitimsiz olduğu bir okulda görev yapıyorum. Çocukla nasıl ilgilenilir, öğrenmesine nasıl yardımcı olunur bilmiyorlar. Sadece okulda öğrendikleriyle de çocukların okuma yazma öğrenmesi çok kolay olmuyor doğal olarak”(Ö12).

“Ev ödevleri şeklinde verdiğimiz etkinliklerin evde yapılması sırasında ya velilerin çocuklar yerine ödev yaptığını ya da çocuğa yanlış ödev yaptırdığını çok gördüm. Tabi böyle velilerden yeterli desteği alamamış oluyorum. Bu da bu ailelere sahip çocukların öğrenmesinde sorunlar yaşanıyor”(Ö10).

Öğrenme Ortamı ve Öğrenme Materyali Kaynaklı Sorunlar

Çalışmamıza katılan öğretmenler öğrenme ortamı ve öğrenme materyali kaynaklı aşağıdaki sorunları belirtmişlerdir.

1-Ders kitaplarının yetersiz olması ve yardımcı kaynak kullanılmaması.(4 Katılımcı)

2-Sınıfların kalabalık olması.(3 Katılımcı)

Öğrenme ortamı ve öğrenme materyali kaynaklı sorunlara ilişkin bazı öğretmenlerin ifadeleri şu şekildedir:

“Merkezde bir okuluz ve sınıftaki öğrenci sayım 38 şuan. Bu sayı birinci sınıf için çok yüksek. Her öğrenci için sadece 1 dakika düşüyor. Bu durum okuma yazma öğretimini çok zorlaştırıyor”(Ö21).

“Ders kitapları çok yeterli değil. Özellikle bazı harflerin alıştırmaları için yeterince yer ayrılmamış, yardımcı kaynak kullanmak da sıkıntılı bir durum. Materyal olarak kitap dışında bir sıkıntı yok”(Ö16).

Okuma Yazma Eğitiminde Karşılaşılan Diğer Sorunlar

Çalışmamıza katılan sınıf öğretmenleri, öğrenci kaynaklı sorunlar, veli kaynaklı sorunlar ve öğrenme ortamı ve materyali kaynaklı sorunların dışında bazı sorunlardan da bahsetmişlerdir. Bu sorunları şu şekilde ifade edebiliriz:

1-Farklı düzeylerde sağlık sorunları olan çocukların diğer çocuklarla birlikte eğitim alması(1 Katılımcı)

2-Maddi durumları yetersiz çocukların evde ders çalışabilecekleri ortamın bulunmaması.(2 Katılımcı)

3-köydeki çocukların şivesel farklılıkları nedeniyle yanlış öğrenmeleri bahsedilen bazı diğer sorunlardır(2 Katılımcı)

Öğretmenlerin okuma yazma eğitiminde karşılaşılan diğer sorunlar başlığında ifade ettiği görüşlerden bazıları şöyledir:

“Sınıfımda bedensel engeli bulunan ve orta düzey zihinsel yetersizliği bulunan öğrencilerim de var. Onlarla özel ilgilenmek gerekiyor. Sınıftaki toplam öğrenci sayısı da fazla olunca bu mümkün olmuyor. İllaki bazı öğrencilerle tam ilgilenemiyorum”(Ö19).

“Çocuklardaki şive kaynaklı konuşma bozuklukları ciddi sorun oluyor. Doğru kelimenin hangisi olduğunu öğrenmesi ciddi zaman alıyor. Evde yanlış olan kelime kullanılıyor çünkü. Bu konuda ne yapabilirim bilemiyorum”(Ö14).

“Okuma yazma eğitimi alan öğrencinin evde alıştırmalar yapması çok önemli. Bunu yapacak uygun ortamı evde olmayan öğrencilerim var. Onların okuma ve yazmaya geçmesi çok daha fazla uzun zaman alıyor”(13).

2- Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Çözüm Önerileri

Sınıf öğretmenleri okuma yazma öğretiminde karşılan sorunların nasıl çözülebileceğine ilişkin aşağıdaki görüşleri ifade etmişlerdir.

- a-Sınıflar okuma yazma öğretimi için uygun öğrenci sayısından fazla olmamalıdır.(5 Katılımcı)
- b-Ders kitapları geliştirilmeli ve okuma yazma öğretimi için yeterli hale getirilmelidir.(5 Katılımcı)
- c-Okuma başlama yaşı yeniden gözden geçirilmeli ve başlamak için yeterli olan yaş artırılmalıdır.(4 Katılımcı)
- d-Okul öncesi eğitim zorunlu hale getirilmeli ve 1. Sınıf öncesinde her öğrencinin bu eğitimi alması sağlanmalıdır. (8Katılımcı)
- e-Çocuğu birinci sınıfa başlayan veliler öncesinde eğitilmeli ve okuma yazma öğretimi sırasında çocuğuna nasıl yardımcı olabileceği konusunda veliler bilinçli hale getirilmelidir.(3 Katılımcı)

f-Okuma yazma öğretiminde geri kalan öğrenciler için ders saatleri dışında özel ilgilenilebilecek imkanlar yaratılmalıdır.(2 Katılımcı)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Eğitim, bireylerin bilgi, beceri, değerler ve yetenekler kazanmalarını sağlayan bir süreçtir ve eğitim, bireylerin bilişsel, duygusal, sosyal ve fiziksel gelişimini desteklenmelidir.

Her bireyin eğitim hayatının temeli ve en önemli dönüm noktası okuma yazma eğitimini almaya başladığı 1.sınıftır. Bu dönemde elde ettiği beceriler kişinin eğitim hayatı boyunca çok etkili olmaktadır. Bu nedenle okuma ve yazma öğretimi çok önemlidir.

Gündüz ve Çalışkan (2013, s. 396), Şahin, İnci, Turan, Apak (2006, s. 126), Aktürk ve Mentiş Taş

(2011, s. 34), Başar (2013, s. 240) Yıldırım (2008, s. 105) çalışmalarında ulaştığı sonuçlara paralel olarak çalışmamızda öğretmenlerin; öğrenci, veli, öğrenme materyali ve öğrenme ortamından kaynaklı sorunlar yaşadığı görülmüştür. Ayrıca bu sorunların yanında sınıflarda farklı sağlık sorunları bulunan öğrencilerin bulunması, şive kaynaklı yanlış öğrenmeler ve bazı öğrencilerin evde ders çalışma ortamlarının bulunmaması gibi sorunların da yaşandığı görülmüştür.

Çalışmanın sonuçlarına göre yaşanan en önemli sorunların öğrenci kaynaklı olduğu saptanmıştır. Öğrencilerin erken yaşta okula başlaması, okul öncesi eğitimini daha önce almamış olmaları ve öğrencilerin motivasyon düşüklüğü öğretmenlerin sıklıkla dile getirdiği sorunlar arasındadır.

Okuma yazma öğretiminin veli kaynaklı sorunları da araştırmamızda önemli bir yer tutmuştur. Velilerin genel olarak ilgisiz oluşu, velinin eğitim seviyesinin çok düşük olması ve velilerin öğrencilerde yanlış öğrenmelere neden olması başlıca veli kaynaklı sorunlardır.

Öğrenme ortamı ve materyali kaynaklı sorunlara gelindiğinde öğretmenlerin okullardaki teknolojik donanımlardan memnun oldukları ancak; eğitim materyallerinin yetersiz oluşu ve ek materyal kullanılamamasını sorun olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Ayrıca özellikle şehir merkezlerindeki okullarda öğrenci sayısının fazla oluşu da okuma yazma öğretiminde öğretmenlerin karşılaştığı sorunlardandır.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda çeşitli önerilerde bulunulmuştur

- 1- Kalabalık sınıflardaki öğrenci sayılarının azaltılması ve eğer sınıf içerisinde sağlık sorunları olan öğrenci bulunması durumunda bu sayı daha da düşürülebilir.
- 2-Öğrencilerin okula başlama yaşı yükseltilebilir. Ayrıca yaşına göre gelişimi geride olan çocukların durumu uzmanlarca değerlendirilebilir.
- 3-Ders kitapları içerik olarak zenginleştirilmelidir. Öğrenmesi daha güç olan harfler için daha fazla alıştırma yapılabilir.
- 4-Okul öncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamına alınabilir. Okuma yazma öğretimi öncesine her öğrencinin okul öncesi eğitim alması sağlanabilir.
- 5-Okuma yazma öğretimi süresince olması gerekenden daha geride kalan öğrenciler için ders saatleri dışında çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Aktürk, Y., & Mentiş Taş, A. (2011). İlk okuma-yazma öğretiminde “ses temelli cümle yöntemi”nin uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşleri (şanlıurfa/viraneşehir örneği).

Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 2 (1), 27-37.

- Akyol, H. (2006), Türkçe ilk okuma yazma öğretimi (5. Baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Başar, M. (2013). 60-66 ay aralığında ilkokula başlayan öğrencilerin kişisel öz bakım ve ilkokuma-yazma becerilerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 8(8), 241-252.
- Baştuğ, M. ve Demirtaş, G. (2018). Her ses/harf için özel uygulamalı ilk okuma ve yazma öğretimi el kitabı (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Duran, M. ve Taştekin, A.N. (2020). Finlandiya Erken Çocukluk Eğitimi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (2), 600-624. DOI: 10.33437/ksusbd.721284
- Erbasan, Ö. ve Erbasan, Ü. (2020). Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretimi Sürecinde Karşılaştığı Sorunlar. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(1), 113-125.
- Gündüz, F., & Çalışkan, M. (2013). 60-66, 66-72, 72-84 aylık çocukların okul olgunluk ve okuma yazma becerilerini kazanma düzeylerinin incelenmesi. *Turkish Studies*. 8 (8), 379-398.
- Kapkın-Yener, Z. (2008). Yapılandırmacı öğretim yaklaşımına göre 1. sınıf okuma yazma becerilerinin kazandırılmasında karşılaşılan güçlükler. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (2005), Türkçe öğretimi (7.baskı). Ankara: Engin Yayınevi.
- Kıral, B. ve Kıral, E. (2020). Japonya İlköğretim Sistemi ve Türkiye İlköğretim Sisteminin Karşılaştırılması, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (2009), 53-65
- Neuman, L. W. (2007). Toplumsal araştırma yöntemleri: Nitel ve nicel yaklaşımlar (S. Özge, Çev.). İstanbul: Yayın Odası.
- Şahin, İ., İnci, S., Turan, H., & Apak, Ö. (2006). İlk okuma öğretiminde ses temelli cümle yöntemiyle çözümleme yönteminin karşılaştırılması. *Millî Eğitim*. Sayı 171. 109-129.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, M. (2008). Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında ses temelli cümle öğretimi yöntemi ile ilk okuma yazma öğretimi sırasında karşılaşılan güçlükler. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Adana.